

УВОД

Електронният (или още интелигентният) дом е присъствал в продължение на повече от век в научната фантастика, домашните списания, панаири, изложби и други събития. Той винаги е бил представян като дом на бъдещето. В по-ранна версия, къщата на бъдещето е обещавала освобождаване от домашните задължения чрез заместването на рутинните дейности с автоматизирана технология, които мислят и правят неща вместо нас. Така човек се очаква да бъде в състояние да прекарва времето отдадат на отдиш.

Визиите за електронния дом са един от факторите за приемането на разнообразни домашни технологии. Високотехнологична визия има за акцент модерността в 21 век. Технологичната конструкция на съвременните електронни къщи е различна, въпреки че реториката е една и съща.

1. ОСНОВИТЕ НА РАЗВИТИЕ НА КОНЦЕПЦИЯТА ЗА ЕЛЕКТРОНЕН ДОМ

Периодът на 20 век е основата на драматичната революция на домашните технологии, революция, която е кулминирала в края на века с появата немислимата преди това концепцията за електронен дом.

В началото на 20-ти век повечето от наличните домашни технологии биха могли да се приемат и използват лесно от хората преди тях. Независимо от това, до края на 20-ти век, домашните технологии са претърпели не огромно промени. Първият основен тласък за промяна е въвеждането на електроенергията в домовете през първото тримесечие на века. Това е представлявало нов източник на чиста форма на енергия за електроуредите и тя е насърчила въвеждането на новата техника. Вторият основен стимул е въвеждането на информационните технологии в последната четвърт на века. Това е отварило възможности за обмен на

информация между хора, апарати, системи и мрежи в и извън дома, възможности, които все още се изследват.

Последващият кратък исторически преглед ще се опита да представи основите на концепцията за електронен дом – това е исторически преглед на промените, които са стимул за създаването на електронния дом.

- 1915-20: В началото на века нововъзникващия среден клас е изпитвал недостиг на домашните помощници¹. В съответствие с този недостиг на трудова ръка, електрически задвижваните машини като прахосмукачки, преработватели на храни, както и шевните машини са били въведени в домовете за първи път. С помощта на технологията един човек е могъл да управлява цялата домакинската работа и едновременно с това да има време за отдих². Рекламните послания към потребителите са били „Пролетно почистване с електрическа енерги“, „край на домакинската работа“, и „автоматично ви дава време да правите тези неща, които искате да правите“³. През този период, електричество не е широко разпространена и тези послания са били имагинерни и високотехнологична фантазия.

- 1920-40: Към 1940 делът на домакинствата във Великобритания, които са били включени в електрическата мрежа се е повишил на около 65 на сто. Но много домове са разполагали с електричество единствено за осветление. В рамките на дома акцентът е преминал от производството към потреблението, а рекламодателите са опитвали да разберат и привлекат домакините въз основа на психологически слогани като „г-жа потребител“⁴. Ироничното е, че въвеждане на нови домашни технологии е накарало жените да прекарват повече време в домакинската работа,

¹ Forty, A (1986) “Objects of Desire: Design and Society 1750–1980”, London: Thames and Hudson

² Hardyment, C (1988) *From Mangle to Microwave: The Mechanisation of Household Work*, Oxford: Polity Press.

³ Gann, D, Barlow, J and Venables, T (1999) *Digital Futures: Making Homes Smarter*, Coventry: Chartered Institute of Housing.

⁴ Frederick, C (1929) *Selling Mrs. Consumer*, New York: Business Bourse.

отколкото пред, защото стандартите са се увеличили - пералните машини са довели до това, дрехите да бъдат изпирани по-често⁵ и прахосмукачките довели до това, подовете да се почистват по-често.

- 1940-45: По време на Втората световна война, правителствената пропаганда е изобразявала жените като технически компетентни и е подчертавала ценната роля, която те биха могли да имат в поемане на традиционни мъжки работи в производственото и промишлеността, освобождавайки мъжете да работят в армията. Жените са свикнали да работят извън дома и са станали много технически грамотни. Със своята работа в тези сравнително добре платени работи жени са започвали да ценят своя труд от финансова гледна точка. Тези фактори са помогнали да се проправи пътя на домашните технологии след края на войната.

- 1945-1959: След Втората световна война, за да се свободят работни места за мъжете, правителствената пропаганда преминала към убеждаване на жените, че тяхното място е в дома. Дизайнът на дома е започнал да отразява новия начин на живот в съответствие с модерните технологии. Например, появили са се нови стилове на кухни с хладилници, електрически печки и миялни, които са започвали да преобладават все повече на вътрешния пазар. Въведена била концепцията за „телевизионен салон”.

- 1960/70: Идеалът на 50-те години за домакинята, която си стои в дома се преобърнал по време на 60-те. С противозачатъчни таблетки и по-голям избор за това дали и кога да имат деца, повече жени са започнали да излизат, за да ходят на работа. Многобройните устройства за спестяване на труд са станали нещо общоприето в дома, включително чайници, тостери, готварски печки, кафе и чай машини, сешоари, електрически самобръсначки, миялни, шевни машини, прахосмукачки, ютии. Други

⁵ Cowan, RS (1983) *More Work for Mother: The Ironies of Household Technology from the Open Hearth to the Microwave*, New York: Basic Books.